
**ΑΠΟΨΕΙΣ ΨΥΧΟΛΟΓΩΝ ΚΑΙ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΩΝ
ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ
ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ**



■ 1. Jean Piaget (1896 – 1980)



- A) «**Αισθησιοκινητικό Στάδιο**»
(0-2 ετών)
- B) «**Προ-εννοιολογικό Στάδιο**»
(2 – 7 ετών)
- Γ) «Στάδιο της Συγκεκριμένης Σκέψης» ► Δημ. Σχολείο
(7 – 11 ετών)
- Δ) «**Στάδιο της Τυπικής ή Αφαιρετικής Σκέψης**»
(11 – 15 ετών)
-

- «Τυπική ή Αφαιρετική Σκέψη»

= Συνδυαστική Σκέψη

(*κάνει υποθέσεις, βγάζει συμπεράσματα, επεξηγεί...*)

- ▶ Το παιδί της σχολικής ηλικίας όμως δεν είναι ακόμη έτοιμο να κατανοήσει την ιστορία, γιατί δεν είναι πλήρως ικανό για λογική – επαγωγική σκέψη,

ούτε για τη διαχείριση αφηρημένων ιδεών και υποθέσεων

-
- Άρα, η ιστορία δεν ωφελεί να διδάσκεται στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση (6-15 ετών)!!!



2) R. Hallam, J. Coltham (1970)

- ▶ Λόγω της μη-κατάκτησης από όλους τους μαθητές του 4^{ου} σταδίου της «*Τυπικής ή Αφαιρετικής Σκέψης*» (11 – 15 ετών):

η μόνη εφικτή μορφή σχολικής ιστορίας είναι η απλή γνώση των γεγονότων,

η «συμβατολογική ή γεγονοτολογική ιστορία»...

▶ Οι μαθητές δε μπορούν να κατανοήσουν
τις ιστορικές πηγές,
τη δράση των ιστορικών προσώπων,
τις ιστορικές έννοιες,

διότι δεν μπορούν να υιοθετήσουν την προοπτική
«*του άλλου, του άλλοτε και του αλλού*»,

δηλαδή «*του άλλου (ανθρώπου), του άλλοτε (χρόνου)
και του αλλού (τόπου)*»,
πριν την ηλικία των 13 – 14 ετών,
και μάλιστα όχι όλοι...

▶ **Συνεπώς, η ιστορική τους
κατανόηση
εξαρτάται μόνο από βιολογικούς –
ψυχολογικούς παράγοντες**

**και όχι από το, κατάλληλο ή μη,
περιβάλλον μάθησης**

▶▶▶ **Άρα, απειλείτο ευθέως
η βιωσιμότητα (= το μέλλον)
του επαγγέλματος του ιστορικού...!!!**

Συνεπώς, αφού συμβαίνει αυτό,

***απειλείτο ευθέως
η βιωσιμότητα (= το μέλλον)
του επαγγέλματος του ιστορικού...!!!***

■ ANTIΘΕΤΑ

A) To «Sputnik Shock» και ο Jerome Bruner



«*The Process of Education*» (1960)



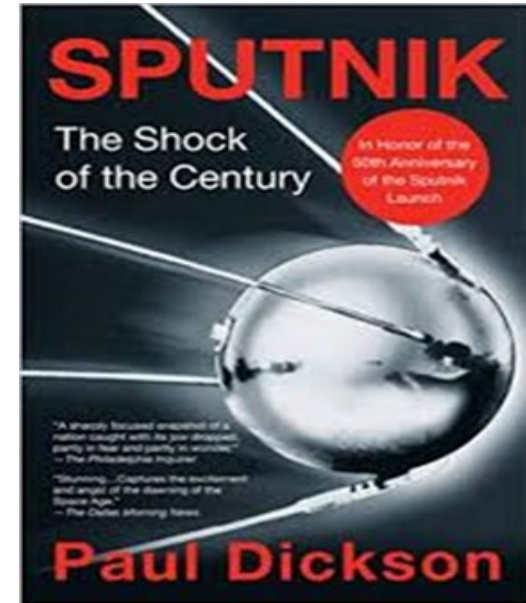
- Στις 4/10/1957 η αμερικανική κυβέρνηση και κοινωνία υπέστησαν έναν ισχυρό κλονισμό από την εκτόξευση του πρώτου διαστημικού πυραύλου από τη Σοβιετική Ένωση, του «**Sputnik**».

- Το «**Sputnik Shock**» πλήγωσε τόσο πολύ το αμερικανικό γόητρο, ώστε ο Eisenhower

χρηματοδότησε αδρά

τους Αμερικανούς επιστήμονες

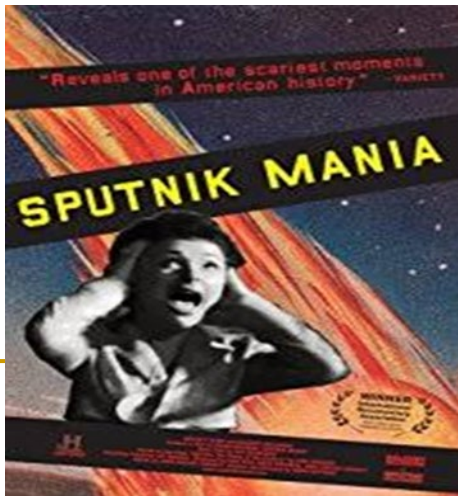
για να εφεύρουν γρήγορα τρόπους αντεκδίκησης απέναντι στη Σοβιετική επιστήμη,



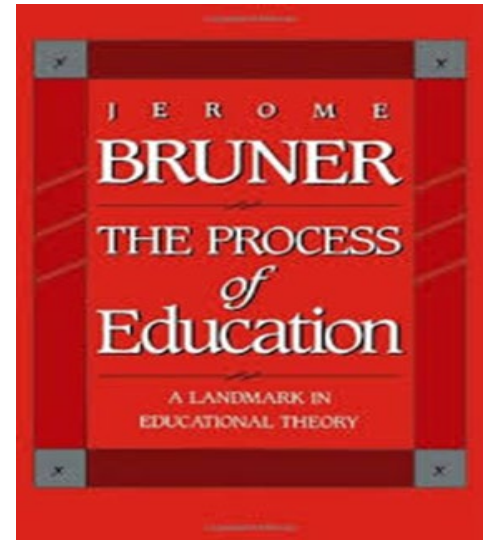
σ' εκείνη **«την εβδομάδα της ντροπής και του κινδύνου»**...

- «**National Defense Education Act**»

- Πρώτη σκέψη τους ήταν το περίφημο «*Project A119*» ή «*A Study of Lunar Research Flights*», δηλαδή ο σχεδιασμός μιας πυρηνικής έκρηξης στη Σελήνη, που θα εντυπωσίαζε όλο τον κόσμο και θα αποζημίωνε το αμερικανικό γόητρο...
- Το σχέδιο μετά από 1 χρόνο επιστημονικής μελέτης εγκαταλείφθηκε, γιατί η έλλειψη ατμόσφαιρας στη Σελήνη δεν θα πρόσφερε το ... φαντασμαγορικό θέαμα που ήθελαν αλλά και γιατί οι συνέπειες ήταν απρόβλεπτες...



- Το 1958 οι Αμερικανοί εκτόξευσαν τελικά το δικό τους δορυφόρο!
- Αλλά ήδη είχαν αναθέσει στον J. Bruner, καθηγητή ψυχολογίας στο Harvard, να μελετήσει τρόπους ταχείας και αποτελεσματικής μάθησης των τεχνολογικών επιστημών, αλλάζοντας τα Αναλυτικά Προγράμματα, έτσι ώστε να κερδηθεί το χαμένο τεχνολογικό έδαφος...



- Το 1960 ο Bruner έγινε διάσημος με το πρωτοποριακό για την εποχή βιβλίο του «*The Process of Education*»

■ Ο Bruner υποστήριξε λοιπόν τότε ότι
«**οποιαδήποτε γνώση,
είναι δυνατό να διδαχτεί αποτελεσματικά
σε κάθε παιδί σε οποιοδήποτε στάδιο
της ανάπτυξής του
αν παρουσιαστεί με διανοητικά **έντιμο** τρόπο»**

“...**any subject can be taught effectively
in some intellectually **honest** form
to any child at any stage of development...**”

Κάθε γνώση μπορεί να διδαχθεί αποτελεσματικά:

- α) αν βρεθεί η κατάλληλη διδακτική μέθοδος
[που να συνδυάζει το πραξιακό (βιωματικό),
το εικονικό (εικόνα) και το συμβολικό (έννοια-λέξη)]
- β) αν οι μαθητές προχωρούν στη γνώση σπειροειδώς
από το απλό στο πολύπλοκο,
από το κοντινό στο μακρινό...
- γ) αν αφοσιωθούν, κυρίως, στο να μαθαίνουν πώς
να μαθαίνουν τη γνώση (= «διαδικαστική γνώση»)
και όχι μόνο στο να μάθουν το περιεχόμενό της
(= «δηλωτική γνώση»)
-

▶ Βασισμένοι στον Bruner, άλλοι ερευνητές (M. Booth, M. Donaldson) έδειξαν ότι η ιστορική ειδικά κατανόηση εξαρτάται:

1. Από το πλούσιο σε ερεθίσματα μαθησιακό περιβάλλον (*χάρτες, εικόνες, αντικείμενα...*)
 2. Από τα κίνητρα αλλά και τις προσδοκίες που έχουν οι μαθητές από το μάθημα
 3. Από την ενεργό συμμετοχή τους (*«διερευνητική-ανακαλυπτική μάθηση»*)
-

4. Από τη σταδιακή τους εξοικείωση
με τον **ορθολογικό τρόπο σκέψης**

5. Παλαιότερα οι μαθητές δεν φαίνονταν
ικανοί να κατανοήσουν την ιστορία,

σύμφωνα με τις παραδοσιακές έρευνες,

**γιατί αυτές στηρίζονταν σε ερωτήσεις μόνο
«γνωστικού τύπου»,**

που δεν τους ενδιέφεραν ή δεν τις κατανοούσαν...

B) Martin Booth (1969, 1975, 1984)

- ▶ Η ιστορική σκέψη δεν είναι «**παραγωγική – επιστημονική**», αλλά «**αποκλίνουσα**» και «**ανοιχτή**»:
-

→ Προτείνει ποικίλες σημασίες,
δεν εξαγγέλλει γενικούς νόμους,
ούτε δίνει άμεσες λύσεις σε πρακτικά
προβλήματα,

κινητοποιεί την **κρίση**,
την **εικόνα**, το **συναίσθημα**
και την **ικανότητα εννοιοποίησης**

-
- Η ιστορική σκέψη δεν είναι
ούτε **επ-αγωγική** (μέρος → όλο)
ούτε **απ-αγωγική** (όλο → στο μέρος),

αλλά «**προσ-αγωγική**»

= **υιοθετεί, επεξεργάζεται και συνδυάζει
πολλά στοιχεία / δεδομένα / παράγοντες / θεωρίες
για να προσεγγίσει το παρελθόν...**

-
- Η ιστορική γνώση στηρίζεται σε μια «γνωστική πολυφασία» (Moscovici, Nicole Sadoun – Lautier)

= στηρίζεται στην επεξεργασία διαφορετικού τύπου γνώσεων

*(επιστημονικών και προ-επιστημονικών,
λογικών και συναισθηματικών,
ιδεολογικά φορτισμένων
και κοινωνικά διαδεδομένων...)*

Γ) Gardner: Θεωρία της Πολλαπλής Νοημοσύνης

ΤΑ ΕΙΔΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ

1. Μουσική-ρυθμική νοημοσύνη.
2. Χωροταξική νοημοσύνη.
3. Γλωσσική νοημοσύνη
4. Λογικομαθηματική νοημοσύνη
5. Κιναισθητική νοημοσύνη
6. Διαπροσωπική νοημοσύνη
7. Ενδοπροσωπική νοημοσύνη
8. Νατουραλιστική νοημοσύνη
9. Υπαρξιακή νοημοσύνη



→ Ιστορία ► *Γλωσσική Νοημοσύνη*

→ Αλλά μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε
κιναισθητικές, οπτικές, εμ-παθητικές
κ.ά. τεχνικές

για να βοηθηθούν στην ιστορική κατανόηση
οι μαθητές

που υστερούν στην *Γλωσσική Νοημοσύνη...*

Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε:

- Αφήγηση,
 - Ανα-διήγηση,
 - Ερωτήματα,
 - Ιστορικές πηγές,
 - Εικόνες, σχέδια, γελοιογραφίες,
 - Προπλάσματα,
 - Μυθιστόρημα, κινηματογράφος, θέατρο,
 - Δραματοποίηση, παιχνίδι ρόλων,
 - Ζωγραφική, πλαστική,
 - Επισκέψεις σε μουσεία, τοπική ιστορία,
 - Σύνθεση ιστορικού κειμένου...
-

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ {...ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ}

- 1) Οι μαθητές πρέπει να εμπλέκονται διανοητικά και συναισθηματικά με την ιστορία
- 2) Πρέπει να προσκαλούνται – προκαλούνται να σκεφτούν, να αισθανθούν, αλλά και να νοιιάζονται για το ιστορικό θέμα
- 3) Πρέπει να κινητοποιούνται ποικιλοτρόπως...
- 4) Πρέπει να έχουν προσδοκίες για το αποτέλεσμα...